

Mikroklínové granity sú mladšie. Oproti vcelku chemicky a termálne pasívnym plagiogranitom sú tieto granity veľmi aktívne. Majú veľa pegmatitov a aplítov, prenikajú rozličnou formou do okolitých hornín, spôsobujú tak ich migmatitizáciu. Pôsobia na okolie i kontaktne. Sú výrazne káliové, s obsahom SiO_2 70–75 %. Väčšina pegmatitov a aplítov geneticky súvisí s týmto typom, kým lamprofyry sú späté so staršími plagiogranitmi (pegmatity s mikroklínom ich pretínajú).

Oba tieto typy granitoidov sa nachádzajú ako v staršom prekambriu Priladožia a Karélie, tak aj na Kolskom polostrove, ruskej platforme a v ukrajinskom kryštalinickom masíve.

Najmladšími intruzívnymi horninami oblasti sú diabázové žily (napr. pri jazere Počtovoje). Tektonicky je oblasť veľmi komplikovaná. Porušená je množstvom zlomov, rozdeľujúcich ju na bloky. Staré hlbinné zlomy pretínajú vrásové štruktúry, ako aj hranice metamorfnej zonálnosti, čo svedčí o tom, že vznikli po hlavnej etape vrásnenia a po regionálnej metamorfóze. Sú to často široké zóny s erupívnymi brekciami a blastomylonitmi. Viazu sa na ne aj intrúzie mikroklínových granitov spolu so sprievodnými javmi metamorfózy a metasomatózy. Mladé disjuktívne poruchy porušujúce všetky horniny kryštalinika sú sprevádzané klastomylonitmi až ultramytonitmi, ako aj vyššie spomínanými diabázami.

RECENZIA

Werner Lieber: *Kristalle unter der Lupe* (Krystaly pod lupou). 244 stran včetně 100 umělecko provedených tabulek (z toho 88 barevných). 84 obrázků v textu, formát 25,5 × 21 cm, cena 89 DM. Ott Verlag, Thun. Švýcarsko a nakladatelství Aries. Mnichov 1972.

Po nedávno vyšlé knize *Der Mineraliensammler* (Sběratel nerostů), vychází od téhož autora další kniha o krystalech pod lupou. Jde o dílo rozsáhlé, obsahově hodnotné a co je třeba zvlášť ocenit, fotograficky dobře provedené. Kniha pojednává o vzniku a vlastnostech krystalů, o jejich morfologii, habitu i typu. Dále jsou v ní uvedeny optické přístroje, které umožňují pozorování a fotografování minerálů. Tomu je věnována samostatná kapitola s technickými popisy barevných tabulek, s příslušnými daty a potřebnými přístroji.

Velikost nerostů v barevných tabulkách nepřesahuje rozměr náprstku. Zpravidla jsou však vzorky mnohem menší. Montují se na kovové či jiné podstavce a dají se takto dobře fotografovat. Často však vyžadují potřebné zvětšení. Jedná se o tzv. Micromounts, což je označení pro malé až velmi malé vzorky ne-

rostů, ze kterých budují sběratelé nový typ sbírek. Výhoda je v tom, že skladovací prostor pro ně není zdaleka tak náročný jako pro normální vzorky a lze se často soustředit jen na vzácné až velmi vzácné minerály. Fotografování nerostů je věc obtížná. V tomto oboru je autor mistr a dovede postavit minerál do správné polohy a světla. Pro tento účel použil větších i menších ukázek ze své sbírky. Jeho obrazy nerostů uspokojí jak amatéry tak i odborníky. Rovněž začátečníka a zájemce barevně provedené tabulky potěší. Je se třeba zmínit o tom, že mezi fotografiemi nerostů je řada těch, které sběratel dosud neviděl. Z obrázků, které neuspokojují, jsou např. nerosty dioplas, calaverit a landsbergit. Při větším zvětšení tenkých jehlic a tabulkovitých krystalů jsou vlastní barvy nerostů poněkud odlišné než na větších ukázkách.

Cena knihy je i v kapitalistickém světě značně vysoká (28 \$). Avšak její rozsah, hodnota i technické provedení jsou ceně uměrné. Pro svou zajímavost poslouží různým zájemcům a zejména těm, kdož se snaží zachytit fotograficky estetickou stránku nerostů v její barevné pestrosti.

Tomáš Kruťa